

ผลงาน

เรื่องที่ 1

การศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของผู้บริหาร
และเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

โดย

นายแก่นเพชร เนียนแนบ

ตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ 2540
กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ

เพื่อขอประเมินให้ดำรงตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ 2540 กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ กรมปศุสัตว์

สัดส่วนผลงานร้อยละ 80

ผู้ร่วมดำเนินการ จำนวน 1 ราย คือ

1.นางณัฐวดี ศรีสุขฎี ตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ชำนาญการ สัดส่วนผลงานร้อยละ 20

บทคัดย่อ

การศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

แก่นเพชร เนียนแนบ^{1*} และ นางณัฐวดี ศรีดุขฎี²

โรคพิษสุนัขบ้า หรือโรคกลัวน้ำเป็นโรคติดต่อทางระบบประสาทที่ติดต่อกันจากสัตว์สู่คนที่สำคัญ สัตว์เลี้ยงลูกน่านมทุกชนิดเป็นพาหะของโรคพิษสุนัขบ้า และผู้ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะเสียชีวิตทุกราย ประเทศไทยได้มีนโยบายในการกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปตามเป้าหมายภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันแบบบูรณาการในทุกภาคส่วน การศึกษานี้ดำเนินการ ศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่จาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 425 คน ผลการศึกษาพบว่าระดับ ความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 98.83 และไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มี ความรู้ในระดับต่ำ โดยประเด็นความรู้ว่าโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์สามารถป้องกันได้โดยการฉีดวัคซีนป้องกันโรค พิษสุนัขบ้าในพื้นที่ให้ได้ครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 มีผู้ตอบถูกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 และประเด็น ความรู้เกี่ยวกับอายุของสัตว์ที่ได้รับวัคซีนและการต้องฉีดวัคซีนครั้งกระตุ้นซ้ำมีผู้ถูกน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 15.76 ผลการศึกษาด้านทัศนคติพบว่าเจ้าหน้าที่ร้อยละ 68 มีระดับทัศนคติต่อการป้องกันและควบคุมโรคพิษ สุนัขบ้าอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด โดยร้อยละ 51.52 มีความเห็นว่าหน่วยงานที่ตนปฏิบัติงานดำเนินงาน ด้านการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้เป็นอย่างดี ผลการศึกษาด้านการปฏิบัติพบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 47.76 มี คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และการปฏิบัติได้น้อยที่สุดได้แก่หากพบสัตว์ที่มีอาการสงสัยโรคพิษสุนัขบ้าจะ สามารถดำเนินการจับสัตว์ขังไว้ดูอาการระยะเวลา 180 วัน ซึ่งมีผู้ปฏิบัติได้ร้อยละ 20 การศึกษานี้ไม่พบ ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่า แม้เจ้าหน้าที่จะมีความรู้ในระดับที่สูงแต่การปฏิบัติในบางประเด็นนั้นไม่สามารถปฏิบัติได้ ผลจากการศึกษานี้ ทำให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมด้านการปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือเพิ่ม ศักยภาพด้านการปฏิบัติโดยการเพิ่มบุคลากรด้านสัตวแพทย์หรือสัตวบาลเพื่อปฏิบัติงานในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ: การป้องกันควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ

^{1*} ผู้รับผิดชอบบทความ กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 10113

² กลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์สุพรรณบุรี อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี 72000

คำนำ

โรคพิษสุนัขบ้าเป็นโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นโรคที่ทำให้เสียชีวิตได้ หากผู้ที่ถูกกัดหรือถูกข่วนโดยสัตว์ติดเชื้อมิได้รับการฉีดวัคซีนหรือการรักษาที่เหมาะสมอย่างรวดเร็ว โดยเชื้อสามารถส่งผ่านได้ผ่านทางน้ำลายของสัตว์ที่ติดเชื้อเข้าสู่บาดแผลหรือเยื่อบุตา ปาก หรือจมูกของสัตว์ได้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับใช้ในการพัฒนารูปแบบ การดำเนินงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการภายใต้โครงการที่เกี่ยวข้อง ในการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีความลักษณะเป็นสังคมเมือง และศักยภาพในการดำเนินงานด้านการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ

แก่นเพชร เนียนแนบ

25 มีนาคม 67

	(ค)
สารบัญ	
	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
คำนำ	(ข)
สารบัญ	(ค)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของผลงาน	2
1.2 วัตถุประสงค์ของผลงาน	2
1.3 ระยะเวลาการดำเนินการ	2
1.4 ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน	2
บทที่ 2 ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	3
2.1 ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง	3
2.2 กฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง	3
บทที่ 3 วิธีการและผลการดำเนินงาน	5
3.1 วิธีการขั้นตอนการดำเนินการ	5
3.2 ผลการดำเนินการวิจารณ์ผล	7
3.3 การนำไปใช้ประโยชน์ผลกระทบ	16
3.4 ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ	16
3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ	16
บทที่ 4 ข้อเสนอแนะ	17
บรรณานุกรม	(ง)
การเผยแพร่ผลงาน	(จ)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของผลงาน

โรคพิษสุนัขบ้าหรือโรคกลัวน้ำเป็นโรคติดต่อทางระบบประสาทที่ติดต่อกันจากสัตว์สู่คนที่สำคัญ ผู้ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะเสียชีวิตทุกราย เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มียาที่ใช้ในการรักษา โรคพิษสุนัขบ้าเกิดได้ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิด แต่พบว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่นำโรคพิษสุนัขบ้ามาสู่คนมากที่สุด สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในคนในปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมา พบผู้ป่วยจำนวน 3 ราย และทั้ง 3 ราย เสียชีวิต (จังหวัดชลบุรี 1 ราย จังหวัดสงขลา 1 ราย และจังหวัดสมุทรปราการ 1 ราย)

จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร มีความหนาแน่นของประชากรจำนวน 1,351 คน/ตร.กม. เป็นอันดับ 3 ของประเทศ เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการมีลักษณะเป็นสังคมเมืองที่มีประชากรหนาแน่น ทำให้มีจำนวนสุนัขและแมวทั้งที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของจำนวนมาก จากข้อมูลในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 จากแผนการสำรวจประชากรสุนัขและแมวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รายงานมายังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ จำนวนสุนัขที่มีเจ้าของจำนวน 49,280 ตัว แมวที่มีเจ้าของจำนวน 35,373 ตัว รวมสุนัขและแมวที่มีเจ้าของจำนวน 84,653 ตัว สุนัขที่ไม่มีเจ้าของจำนวน 11,821 ตัว แมวที่ไม่มีเจ้าของจำนวน 5,842 ตัว รวมสุนัขและแมวที่ไม่มีเจ้าของจำนวน 17,663 ตัว รวมสุนัขและแมวทั้งที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของจำนวน 102,316 ตัว สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ เก็บตัวอย่างสัตว์ที่สงสัยว่ามีอาการตามนิยามโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน 15 ตัว พบผลบวกจำนวน 6 ตัว คิดเป็นร้อยละ 40 (6/15) ประกอบด้วย ในพื้นที่อำเภอบางบ่อจำนวน 4 ตัว อำเภอบางเสาธงจำนวน 1 ตัว อำเภอบางพลีจำนวน 1 ตัว และมีผู้เสียชีวิตจำนวน 1 คน ซึ่งมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในอำเภอบางเสาธง

ด้วยประเทศไทยได้มีนโยบายในการกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปตามเป้าหมายภายใต้โครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัยจากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธาน ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์การอนามัยโลก และองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ โดยกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันแบบบูรณาการในทุกภาคส่วน เช่น กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไปจากประเทศไทย การดำเนินการตามความร่วมมือดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในหลายมิติ ดังเช่น การประชาสัมพันธ์สร้างความรับรู้และเตือนภัยให้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบ สำรวจและขึ้นทะเบียนสุนัขและแมวทั้งที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสุนัขและแมวในพื้นที่โดยอาสาสมัครฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรของกรมปศุสัตว์ โดยเฉพาะการสร้างการรับรู้เรื่องโรคพิษสุนัขบ้าในชุมชนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่และมีเครือข่ายผู้นำชุมชนในการดำเนินงาน

จากความสำคัญของบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในหลากหลายด้าน การดำเนินงานในทุกด้านทุกมิตินั้นจำเป็นต้องใช้ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ

ด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าที่ถูกต้อง และเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายของประเทศไทยที่จะกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าให้หมดไป การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของผลงาน

1.2.1 เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระหว่างพื้นที่ที่พบโรคพิษสุนัขบ้า และพื้นที่ที่ไม่พบโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

1.3 ระยะเวลาการดำเนินการ

มิถุนายน 2566 ถึง ตุลาคม 2566

1.4 ผู้มีส่วนร่วมในผลงาน

1.4.1 นางณัฐวดี ศรีคุชฎี ตำแหน่งนายสัตวแพทย์ชำนาญการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุพรรณบุรี
สัดส่วนผลงานร้อยละ 20

บทที่ 2

ความรู้ทางวิชาการหรือแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผลงานเรื่อง การศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ขอรับการประเมินได้ ใช้ความรู้ทางวิชาการ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ในการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ความรู้ทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ความรู้เรื่อง การควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ โดยใช้แหล่งอ้างอิงจากคู่มือปฏิบัติเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า (Rabies CPG) ซึ่งจัดทำโดยความร่วมมือจากหน่วยงานสัตวแพทยสมาคม สัตวแพทย์ผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์แห่งประเทศไทย กรมปศุสัตว์ และสัตวแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำหรับสัตวแพทย์ผู้ปฏิบัติงานทั้งในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชนใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานพื้นฐาน (สัตวแพทยสภา, 2563) โดยมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ดังนี้

2.1.1.1 แนวทางการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ แบ่งเป็นการให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ก่อนสัมผัสโรคในสุนัขและแมว โดยแนะนำทำวัคซีนให้กับสุนัขและแมวที่อายุ 12 สัปดาห์ และกระตุ้นซ้ำหลังจากครั้งแรก 2-4 สัปดาห์ และสุนัขและแมวควรได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ากระตุ้นซ้ำเป็นประจำทุกปี และการจัดการหลังจากการสัมผัสโรคทั้งกรณีสุนัขและแมวที่กัดคนและสัตว์เลี้ยงตัวอื่น ควรจะกักสัตว์ดังกล่าวได้สังเกตอาการเป็นระยะเวลา 10 วัน แต่ในกรณีที่เป็นสัตว์จรจัดไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าแนะนำให้การุณยฆาตและเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ และกรณีที่สุนัขและแมวถูกสัตว์ตัวอื่นกัดเนื่องจากกระแะฟักตัวของโรคพิษสุนัขบ้าไม่แน่นอนโดยทั่วไปจะมีระยะเวลา 3-8 สัปดาห์ ดังนั้นในสัตว์ที่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าควรกักไว้สังเกตอาการอย่างน้อย 45 วัน สำหรับสัตว์ที่ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนควรกักไว้เป็นระยะเวลาอย่างน้อย 180 วัน

2.1.1.2 อาการทางคลินิกที่สำคัญ มักเกิดขึ้นภายใน 21-56 วัน หลังจากการได้รับเชื้อ ทั้งนี้ระยะฟักตัวขึ้นกับปัจจัยหลายประการ เช่น ตำแหน่งที่ถูกกัด ปริมาณเชื้อที่ได้รับ อายุ เพศ นอกจากนี้ อาการทางคลินิกมีความหลากหลาย เกณฑ์ 6 ข้อสำหรับใช้ในการวินิจฉัยสัตว์มีชีวิตได้แก่ อายุ ระยะเวลาป่วย ระยะเวลาแรกเริ่มป่วย (onset) ระยะเวลาแสดงอาการทางคลินิก สุนัขแสดงอาการเดินวน (circling) และสุนัขแสดงอาการทางคลินิกอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น กรามห้อย เลียน้ำอย่างผิดปกติ กัดและกินสิ่งแปลกปลอม กัดโดยไม่มีการหยุด (สัตวแพทยสภา, 2563)

2.1.1.3 มาตรการควบคุมการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าของกรมปศุสัตว์ ได้แก่ การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าสุนัขและแมวในพื้นที่ตำบลที่อยู่ในรัศมี 5 กิโลเมตรรอบจุดเกิดโรคทั้งในสุนัขและแมวที่มีเจ้าของและไม่มีเจ้าของโดยฉีดวัคซีนให้จำนวนร้อยละ 100 ของจำนวนสุนัขและแมวที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย ดำเนินกักสุนัขและแมวที่มีโอกาสสัมผัสกับสุนัขที่เป็นโรคเพื่อสังเกตอาการ ควบคุมประชากรสุนัขและแมวในพื้นที่เกิดโรคพิษสุนัขบ้าโดยการผ่าตัดทำหมัน แจกเตือนประชาชนในพื้นที่โดยรอบเพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังโรค เฝ้าระวังทางอาการและเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการโดยเก็บตัวอย่างหัวสุนัขและแมวในพื้นที่เกิดโรคเพื่อตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า และติดตามผลการดำเนินการเป็นระยะเวลา 180 วัน โดยการ

ดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ด้านปกครอง สาธารณสุข ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ รวมถึงการระดมอาสาสมัครเพื่อปฏิบัติงานในแต่ละจุดที่พบโรคพิษสุนัขบ้า เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อาสาสมัครปศุสัตว์ (อสป.) โดยอาสาสมัครดังกล่าวผ่านการฝึกอบรมการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์มอบหมายให้ฉีดวัคซีนโรคพิษสุนัขบ้าโดยให้เป็นไปตาม พรบ.โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2535 โดยสัตว์ปกติแนะนำให้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตัวละ 1 ครั้ง สัตว์ที่ถูกกักและสัมผัสโรค ให้ดำเนินการจับ กัก และฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า 4 ครั้ง ห่างกันครั้งละ 4 วัน สัตว์ที่ไม่มีเจ้าของที่มีความเสี่ยงสูงให้ดำเนินงานตามมาตรการ CNVR (จับ ทำหมัน ฉีดวัคซีน ปล่อยคืนที่เดิม) โดยกักไว้อย่างน้อย 15 วัน (กรมปศุสัตว์, 2566)

2.1.2 แนวทางการดำเนินงานป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทยได้ลงนามบันทึกความร่วมมือการกำจัดโรคพิษสุนัขบ้าเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2555 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินโครงการรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ด้วยกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันและระงับโรคติดต่อ หรืออำนาจหน้าที่ในด้านการสาธารณสุขไว้ ประกอบกับ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ได้กำหนดหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น สัตวแพทย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีอำนาจหน้าที่ในด้านการสาธารณสุข และโรคติดต่อตามกฎหมายโรคติดต่ออีกด้วย โดยองค์ปกครองส่วนท้องถิ่นมีแนวทางการดำเนินงานได้แก่ ดำเนินการบรรจุหรือปรับแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มี โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 และการจัดทำข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

2.2 กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- 2.2.1 พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535
- 2.2.2 พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557
- 2.2.3 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535
- 2.3.4 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2552
- 2.3.5 พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2552
- 2.3.6 พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2552
- 2.3.7 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

บทที่ 3

วิธีการและผลการดำเนินงาน

3.1 วิธีการขั้นตอนการดำเนินการ

3.1.1 ออกแบบการศึกษาเป็นแบบเชิงสังเกต (observational study) โดยการสำรวจ (survey study) โดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถามความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติ (KAP study)

3.1.2 สร้างแบบสอบถามความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ตรวจสอบความถูกต้องและความแม่นยำของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน 3 ท่าน ทำการประเมิน โดยผลการทดสอบความตรง (validity) ใช้วิธีให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าตรงตามเนื้อหาหรือไม่ นำมาคำนวณเป็นค่า Index of item-objective congruence (OIC) พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.5 และผลทดสอบความเที่ยง (Reliability) ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha มีค่าเท่ากับ 0.72

3.1.3 แบบสอบถามความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ประกอบด้วย 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งในองค์กร เพศ อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จำนวนครั้งการอบรมเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า

ตอนที่ 2 ข้อคำถามด้านความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน จัดกลุ่มคะแนนความรู้ โดยนำคะแนนสูงสุด (10) ลบด้วยคะแนนต่ำสุด (0)หารด้วยอัตราภาคชั้น (3) (Best, 1977) สามารถแบ่งออกได้ 3 ระดับดังนี้

ความรู้ระดับสูง	ได้คะแนน 7-10	(ร้อยละ 66.68 – 100)
ความรู้ระดับปานกลาง	ได้คะแนน 4-6	(ร้อยละ 33.34-66.67)
ความรู้ระดับต่ำ	ได้คะแนน 0-3	(ร้อยละ 0 – 33.33)

โดยคำถามข้อ 1,3,4,6,7,9,10 เป็นข้อคำถามเชิงบวก คำตอบว่า “ใช่” หมายถึง ตอบถูก ได้คะแนน 1 คะแนน คำถามข้อ 2,5,8 เป็นข้อคำถามเชิงลบ คำตอบว่า “ไม่ใช่” หมายถึง ตอบถูก ได้คะแนน 1 คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อคำถามทักษะคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 4 ข้อ ข้อ 1 2 3 และ 5 เกณฑ์การแปลผลทักษะคติใช้เกณฑ์การแปลความหมายข้อมูล โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned} & \text{สูตรการหาค่าอัตราภาคชั้น} \\ & \text{จำนวนอัตราภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับที่ต้องการ}} \\ & \text{ช่วงของการแปลผล} = \frac{5-1}{5} \\ & = 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้นเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 1.00-1.80 หมายถึง ระดับทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง
- 1.81-2.60 หมายถึง ระดับทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าไม่เหมาะสม
- 2.61-3.40 หมายถึง ระดับทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าเห็นด้วยปานกลาง
- 3.41-4.20 หมายถึง ระดับทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าเหมาะสม
- 4.21- 5.00 หมายถึง ระดับทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าเหมาะสมอย่างยิ่ง

และข้อที่ 4 แบ่งเป็น 6 คำตอบย่อย ซึ่งเป็นคำถามทัศนคติโดยให้เรียงลำดับความสำคัญ โดยให้ลำดับความสำคัญมากที่สุดเลือกเป็นลำดับที่ 1 และสำคัญน้อยที่สุดเป็นลำดับที่ 6 แสดงผลเป็นค่าสัดส่วนของผู้ที่เลือกคำตอบในแต่ละข้อ

ตอนที่ 4 ข้อคำถามการปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน โดยกำหนดให้ปฏิบัติได้ มีคะแนนเท่ากับ 1 และปฏิบัติไม่ได้เท่ากับ 0 เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ได้คะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 6.68 -10 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าในระดับสูง

ได้คะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 3.34 – 6.67 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าในระดับปานกลาง

ได้คะแนนการปฏิบัติเฉลี่ย 0-3.33 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าในระดับต่ำ

3.1.4 วางแผนคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยการประมาณค่าสัดส่วนโดยวิธีของ Wayne W.D. (1995) โดยไม่ทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และที่น่าจะเป็นของสัดส่วนในการตอบคำถามถูกในแต่ละข้อที่ร้อยละ 50 จะต้องสุ่มตัวอย่างผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า อย่างน้อยจำนวน 385 ราย โดยเก็บข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 48 แห่ง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบบใช้ความน่าจะเป็นแบบชั้นภูมิ (stratified sampling) และนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น (pilot study)

3.1.5 เก็บข้อมูลแบบลักษณะการศึกษาแบบตัดขวาง (cross sectional study) โดยใช้วิธีการส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์ หรือไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

3.1.6 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์ เอ็กซ์เซล Microsoft Excel) และโปรแกรมสถิติ Real statistics for excel (real-statistics.com) และโปรแกรม SPSS IBM® SPSS® Statistics 20

3.1.7 รายงานผลการศึกษา วิจัยผลการศึกษา สรุปผลการศึกษา จัดทำรูปเล่มผลงานทางวิชาการ และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการตามรูปแบบที่กำหนด

3.2 ผลการดำเนินการ/วิจารณ์ผล

3.2.1 ผลการศึกษาเชิงพรรณนาจากกลุ่มตัวอย่าง

ดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามจำนวน 425 ราย จากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรปราการจำนวน 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 (48/48) โดยมีสัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดได้แก่ ลูกจ้างทั่วไป เช่น พนักงานประจำกองสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 68.71 (ตารางที่ 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเพศหญิง (ตารางที่ 2) และมีอายุเฉลี่ย 37.13 ปี มีประสบการณ์การทำงานด้านการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเฉลี่ย 2.52 ปี และจำนวนครั้งของการฝึกอบรมเฉลี่ย 3.18 ปี (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 1 สัดส่วนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทตำแหน่ง (n= 425)

ตำแหน่ง	ร้อยละ
ลูกจ้างทั่วไป เช่น พนักงานประจำกองสาธารณสุข	68.71
ข้าราชการ ระดับปฏิบัติงาน เช่น นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	21.64
พนักงานราชการ เช่น นักวิชาการสาธารณสุข	5.18
ผู้บริหาร (ข้าราชการประจำ) เช่น ปลัดเทศบาล / ผู้อำนวยการกอง	4.47

ตารางที่ 2 สัดส่วนด้านเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=425)

เพศ	ร้อยละ
เพศหญิง	63.76
เพศชาย	36.24

ตารางที่ 3 ข้อมูลปัจจัยด้านอายุ ประสบการณ์การทำงานด้านการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และจำนวนการอบรมเกี่ยวกับเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า (n=425)

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	ค่าต่ำสุด (Min) (ปี)	ค่าสูงสุด (Max) (ปี)
อายุ (ปี)	37.13 (\pm 10.03)	22	58
ประสบการณ์การทำงานด้านการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า (ปี)	2.52 (\pm 0.84)	1	4
จำนวนการอบรมเกี่ยวกับเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า (ครั้ง)	3.18 (\pm 0.94)	1	4

3.2.2 ผลการศึกษาด้านปัจจัยด้านความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาระดับความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 425 ราย พบว่ามีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ระดับปานกลางจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.17 เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ระดับสูงจำนวน 420 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.83 และไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในระดับต่ำ โดยมีค่ากลางมัธยฐานคะแนนความรู้ 8 คะแนน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 แสดงระดับความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า (n=425)

ระดับความรู้ (ช่วงคะแนน)	จำนวนราย (ร้อยละ)	ค่ากลางมัธยฐาน	IQR (Q3 – Q1)
ระดับสูง (7-10)	420 (98.83)	8	1 (9-8)
ระดับปานกลาง (4-6)	5 (1.17)	5	1.5 (6-4.5)
ความรู้ระดับต่ำ (0-3)	0	-	-
รวม	425 (100)	8	1 (9-8)

จากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าข้อความถามที่มีความรู้มากที่สุดจำนวน 3 อันดับแรก ได้แก่ โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์สามารถป้องกันได้โดยการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสัตว์ในพื้นที่ให้ได้ครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่ใช้ในปัจจุบันควรเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส ตลอดระยะเวลา และการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขและแมวใช้ปริมาณ 1 มิลลิลิตร / ตัว โดยฉีดเข้าใต้ผิวหนัง โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 100, 99.29 และ 98.58 ตามลำดับ ข้อความถามความรู้ที่น้อยที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ ในสุนัขและแมวที่ไม่เคยได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามาก่อน ควรฉีดวัคซีนครั้งแรกที่อายุ 24 สัปดาห์ และกระตุ้นซ้ำหลังจากครั้งแรก 2-4 สัปดาห์ โรคพิษสุนัขบ้าเกิดขึ้นเฉพาะช่วงฤดูร้อนเท่านั้น และโรคพิษสุนัขบ้าติดต่อได้เฉพาะในสุนัขและแมว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.76, 81.88 และ 86.35 ตามลำดับ ตามที่แสดงตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตอบคำถามถูกต้องในแต่ละข้อ
คำถามเกี่ยวกับความรู้ด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า (n=425)

รายละเอียดคำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์สามารถป้องกันได้โดยการฉีดวัคซีนป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้าให้กับสัตว์ในพื้นที่ที่ได้ครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80	ใช่	425	100
2. โรคพิษสุนัขบ้าติดต่อได้เฉพาะในสุนัขและแมว	ไม่ใช่	367	86.35
3. ร้อยละ 99 ของคนที่ติดเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าเกิดจากการถูกสุนัขกัด	ใช่	369	86.82
4. วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าที่ใช้ในปัจจุบันควรเก็บรักษาที่ อุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส ตลอดระยะเวลา	ใช่	422	99.29
5. ในสุนัขและแมวที่ไม่เคยได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า มาก่อน ควรฉีดวัคซีนครั้งแรกที่อายุ 24 สัปดาห์ และกระตุ้นซ้ำ หลังจากครั้งแรก 2-4 สัปดาห์	ไม่ใช่	67	15.76
6. การฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขและแมวใช้ปริมาณ 1 มิลลิลิตร / ตัว โดยฉีดเข้าใต้ผิวหนัง	ใช่	419	98.58
7. เมื่อพบสุนัขและแมวมีอาการโรคพิษสุนัขบ้าควรจับกักไว้สังเกต อาการเป็นเวลา 10 วัน ถ้าสัตว์ตายให้ส่งตัวอย่างหัวสัตว์เพื่อยืนยัน การเกิดโรคทางห้องปฏิบัติการ	ใช่	368	86.58
8. โรคพิษสุนัขบ้าเกิดขึ้นเฉพาะช่วงฤดูร้อนเท่านั้น	ไม่ใช่	348	81.88
9. พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ.2535 มาตราที่ 15 ในที่ สาธารณะ ถ้าปรากฏว่าสัตว์ควบคุมใดมีอาการโรคพิษสุนัขบ้า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจทำลายสัตว์ ควบคุมนั้นได้	ใช่	385	90.58
10. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและ ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535	ใช่	411	96.70

3.2.3 ผลการศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการการศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 425 ราย พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีระดับเหมาะสมอย่างยิ่ง จำนวน
289 ราย คิดเป็นร้อยละ 68 ระดับทัศนคติเหมาะสมจำนวน 133 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.29 ระดับทัศนคติไม่
เหมาะสมจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.71 และมีค่ากลางมัธยฐานรวมที่ 4.5 คะแนน (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 แสดงระดับทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ (n=425)

ระดับทัศนคติ (ช่วงคะแนน)	จำนวนราย (ร้อยละ)	ค่ากลางมัธยฐาน	IQR (Q3 – Q1)
เหมาะสมอย่างยิ่ง (4.21-5)	289 (68)	4.75	0.5 (5-4.5)
เหมาะสม(3.41-4.20)	133 (31.29)	4	0 (4-4)
ปานกลาง (2.61-3.40)	0	0	0 (0,0)
ไม่เหมาะสม(1.81-2.60)	3 (0.71)	2	0 (0,0)
เหมาะสมอย่างยิ่ง (1.00-1.80)	0	0	0 (0,0)
รวม	425	4.5	1 (5-4)

ผลการการศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจำแนกเป็นประเด็น พบว่า มีระดับทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งจำนวน 3 ประเด็นข้อคำถามได้แก่ หน่วยงานของท่านดำเนินงานด้านการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้เป็นอย่างดี การฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปีมีส่วนช่วยควบคุมโรค และเห็นด้วยว่าควรมีสถานสงเคราะห์สุนัขและแมวในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ และมีระดับทัศนคติเห็นด้วยจำนวน 1 ประเด็นข้อคำถามได้แก่ หน่วยงานของท่านดำเนินงานด้านการควบคุมสุนัขและแมวจรจัดได้เป็นอย่างดี (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 แสดงระดับทัศนคติในแต่ละประเด็นด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ (ข้อ1-3 และ 5) (n=425)

ทัศนคติ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่ามัธย ฐาน (IQR)	ระดับ ทัศนคติ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ท่านคิดว่าหน่วยงานของท่าน ดำเนินงานด้านการควบคุมโรค พิษสุนัขบ้าได้เป็นอย่างดี	219 (51.52)	199 (46.82)	0	0	7 (1.64)	5 (1)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
2. ท่านคิดว่าหน่วยงานของท่าน ดำเนินงานด้านการควบคุมสุนัข และแมวจรจัดได้เป็นอย่างดี	162 (38.11)	189 (44.47)	40 (9.41)	19 (4.47)	15 (3.52)	4 (1)	เห็นด้วย
3. ท่านคิดว่าการฉีดวัคซีนเป็น ประจำทุกปี มีส่วนช่วยควบคุม โรค	312 (73.41)	110 (25.88)	0	0	3 (0.7)	5 (1)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
5. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าควรมี สถานสงเคราะห์สุนัขและแมว ในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ	288 (67.76)	101 (23.76)	26 (6.11)	0	10 (2.35)	5 (1)	เห็นด้วย อย่างยิ่ง

ผลการการศึกษาปัจจัยด้านทัศนคติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 425 ราย โดยประเด็นคำถามความสำคัญของมาตรการในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเลือกมาตรการการจับและควบคุมสัตว์มีเจ้าของ และฉีดวัคซีนสุนัขและแมวมมีเจ้าของเป็นลำดับแรกมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.48 และ 28 ตามลำดับ (ตารางที่8)

ตารางที่ 8 ผลทัศนคติข้อความคำถามทัศนคติที่ 4 ท่านคิดว่ามาตรการในการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าสำคัญที่สุด (n=425)

มาตรการ	จำนวนผู้ที่เลือกเป็นลำดับแรก (ราย)	ร้อยละ
4.1 การจับและควบคุมสัตว์จรจัด	100	23.52
4.2 การจับและควบคุมสัตว์มีเจ้าของ	121	28.48
4.3 การทำหมันสุนัขและแมวจรจัด	8	1.9
4.4 การทำหมันสุนัขและแมวมีเจ้าของ	28	6.59
4.5 การฉีดวัคซีนสุนัขและแมวจรจัด	49	11.52
4.6 การฉีดวัคซีนสุนัขและแมวมีเจ้าของ	119	28
รวม	425	100

3.2.4 ผลการศึกษาปัจจัยด้านพฤติกรรมด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 425 ราย พบว่ามีระดับคะแนนระดับสูงจำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.5 คะแนนระดับปานกลางจำนวน 203 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.76 และระดับคะแนนต่ำจำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.17 และภาพรวมจากผู้ตอบแบบสอบถาม 425 คน พบว่าคะแนนระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าคะแนนมัธยฐานคือ 5 คะแนน (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 แสดงระดับคะแนนการปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า (n=425)

ระดับการปฏิบัติ (ช่วงคะแนน)	จำนวนราย (ร้อยละ)	ค่ากลางมัธยฐาน	IQR (Q3 – Q1)
ระดับสูง (6.68 -10)	98 (23.5)	8.5	3 (10-7)
ระดับปานกลาง (3.34 – 6.67)	203 (47.76)	5	1 (5-4)
ระดับต่ำ (0-3.33)	124 (29.17)	2	3 (3-0)
รวม	425 (100)	5	3 (6-3)

การปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติได้มากที่สุด 3 อันดับได้แก่ หากพบสัตว์จรจัดในพื้นที่ ท่านจะจับมาผ่าตัดทำหมัน หากพบสัตว์มีอาการสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ท่านจะส่งห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจวินิจฉัย และ หากพบสัตว์สุนัขและแมวไม่มีเจ้าของในพื้นที่ ท่านจะทำหมัน ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และปล่อยกลับที่เดิม โดยมีสัดส่วนเป็น 68.23, 67.52 และ 67.29 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการในการปฏิบัติด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

รายละเอียดคำถาม	คำตอบที่ถูกต้อง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. หากพบสุนัขจรจัด ท่านสามารถจับสัตว์เพื่อฉีดวัคซีนได้	ปฏิบัติได้	210	49.41
2. หากพบแมวจรจัด ท่านสามารถจับสัตว์เพื่อฉีดวัคซีนได้	ปฏิบัติได้	162	38.11
3. หากพบสัตว์มีอาการสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ท่านจะจับสัตว์ซึ่งไว้ดูอาการโรคพิษสุนัขบ้าอย่างน้อย 15 วัน	ปฏิบัติได้	198	46.58
4. หากพบสัตว์มีอาการสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ท่านมีสถานที่ และมีการรองรับการจับสัตว์ซึ่งไว้ดูอาการ	ปฏิบัติได้	277	65.17
5. หากพบสัตว์มีอาการสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ท่านสามารถดำเนินการจับสัตว์ซึ่งไว้ดูอาการได้นาน 180 วัน	ปฏิบัติได้	85	20
6. หากพบสัตว์มีอาการสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ท่านจะส่งห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจวินิจฉัย	ปฏิบัติได้	287	67.52
7. หากพบสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้า ท่านจะทำลายสัตว์ทันที	ปฏิบัติได้	97	22.82
8. หากพบสัตว์จรจัดในพื้นที่ ท่านจะจับมาผ่าตัดทำหมัน	ปฏิบัติได้	290	68.23
9. หากพบสัตว์จรจัดในพื้นที่ ท่านจะจับออกนอกพื้นที่โดยส่งสถานสงเคราะห์สัตว์	ปฏิบัติได้	133	31.29
10. หากพบสัตว์สุนัขและแมวไม่มีเจ้าของในพื้นที่ ท่านจะทำหมันฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และปล่อยกลับที่เดิม	ปฏิบัติได้	286	67.29

3.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการในการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า จำนวน 425 ราย โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ Spearman's Rank Correlation Coefficient พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำมาก

ตารางที่ ๑๑ แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Spearman's Rank Correlation Coefficient) ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

	ความรู้	ทักษะ	การปฏิบัติ
ความรู้	1		
ทักษะ	0.14	1	
การปฏิบัติ	-0.11	0.07	1

วิจารณ์ผลการศึกษา

ผลการศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับ การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการจำนวน 425 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 48 แห่ง ในด้านความรู้พบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 98.83 โดยมีความรู้ความเข้าใจว่าโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์สามารถป้องกันได้โดยการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสัตว์ในพื้นที่ให้ได้ครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ นิติพันธุ์ (2565) ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนของประชาชนที่มารับบริการทางสัตวแพทย์ที่สำนักงานมาย กรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนมีความรู้ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 60 และมีความรู้ที่ถูกต้องมากที่สุดคือโรคพิษสุนัขบ้าสามารถป้องกันได้โดยการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้พบว่าเจ้าหน้าที่หน้าทั้งหมดจำนวน 425 คน เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยของการฝึกอบรมจำนวน 3 ครั้ง แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในจังหวัดสมุทรปราการได้รับความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ เช่นจากการอบรม สื่อประชาสัมพันธ์ และโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้าภายในปณิธานฯ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมูลจากสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการรายงานว่ ปีงบประมาณ พ.ศ.2566 มีการอบรมอาสาสมัครเพื่อดำเนินการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าซึ่งจัดโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 1,002 ราย และการศึกษาที่ประเทศภูฐานพบว่าร้อยละ 80 ของกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และเข้าใจว่าสามารถป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้โดยการทำวัคซีนในสัตว์ (Lhendup and Wangdi, 2022) การศึกษาที่ประเทศเซเนกัลพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.5 รู้จักโรคพิษสุนัขบ้า และร้อยละ 94.7 รู้ว่าการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าสามารถป้องกันได้โดยใช้วัคซีนในสัตว์ (Ba et al. 2021) ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป ส่วนความรู้ที่มีผู้ตอบถูกต้องน้อยที่สุดได้แก่ ในสุนัขและแมวที่ไม่เคยได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้ามาก่อนควรฉีดวัคซีนครั้งแรกที่อายุ 24 สัปดาห์ และกระตุ้นซ้ำหลังจากครั้งแรก 2-4 สัปดาห์ ในข้อนี้มีผู้ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 15.76 การศึกษาก่อนหน้านี้มีข้อคำถามความรู้ว่าสัตว์อายุ 2 เดือนขึ้นไปสามารถฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ มีผู้ตอบถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 80.9 และไม่ควรที่จะฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสัตว์เพียงครั้งเดียวจะสามารถป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าได้ตลอดชีวิต (นิติพันธุ์, 2565) แสดงให้เห็นว่าจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าควรต้องฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้กับสัตว์เลี้ยงได้ตั้งแต่อายุ 12 สัปดาห์ และควรกระตุ้นซ้ำจากครั้งแรก 2-4 สัปดาห์ ตามคำแนะนำในคู่มือเวชปฏิบัติเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า (สัตวแพทยสภา, 2563)

ผลการศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการอยู่ในระดับเหมาะสมอย่างยิ่งร้อยละ 68 สอดคล้องกับการศึกษาของ (นิติพันธุ์, 2565) พบว่าทัศนคติโรคพิษสุนัขบ้าของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน ในการศึกษาครั้งนี้ประเด็นการฉีดวัคซีนเป็นประจำทุกปีมีส่วนช่วยควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้ มีผู้เห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 73.71 แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำวัคซีนในสัตว์ทุกปีจะมีส่วนช่วยในการป้องกันและควบคุมโรคได้ สอดคล้องกับการศึกษาในประเทศจีนพบว่าทัศนคติว่าการทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์กลุ่มเสี่ยงจะ

สามารถป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่ได้ (Li et al., 2021) ในขณะที่ร้อยละ 44.47 มีความเห็นว่าหน่วยงานที่ตนปฏิบัติงานอยู่ดำเนินการด้านการควบคุมสุนัขและแมวจรจัดได้เป็นอย่างดีแสดงให้เห็นว่าสัตว์จรจัดในพื้นที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญในการควบคุม โดยสัตว์จรจัดมีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดโรคพิษสุนัขบ้าสอดคล้องกับการศึกษาที่ประเทศภูฐานจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.8 เห็นว่าสัตว์จรจัดเป็นปัญหาสำคัญ (Lhendup and Wangdi, 2022) ประเด็นเรื่องเห็นควรให้มีสถานสงเคราะห์สุนัขและแมวในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ พบว่ามีผู้ที่มีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ 67.76 โดยในปัจจุบันไม่มีสถานพักพิงสัตว์ของหน่วยงานรัฐในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการทำให้ไม่สามารถนำสัตว์จรจัดออกนอกรังพื้นที่ได้ มาตรการที่ดำเนินการในปัจจุบันคือการลดจำนวนประชากรโดยการผ่าตัดทำหมัน ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า และปล่อยสัตว์ให้เป็นสัตว์ชุมชน

ผลการศึกษาปัจจัยด้านการปฏิบัติในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนด้านการปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.76 โดยจากกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 68.23 ตอบว่าหากพบสัตว์จรจัดในพื้นที่เจ้าหน้าที่จะสามารถจับสัตว์มาเพื่อเข้ารับการผ่าตัดทำหมันได้ ซึ่งการดำเนินงานลักษณะนี้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการโดยใช้วิธีจับสัตว์จรจัดเข้ารับการผ่าตัดทำหมันเพื่อลดจำนวนประชากร ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติได้น้อยที่สุดมีสัดส่วนร้อยละ 0.2 คือประเด็นหากพบสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้าจะสามารถดำเนินการจับสัตว์ขังไว้ดูอาการได้นาน 180 วัน ซึ่งเป็นไปตามคำแนะนำตามคู่มือเวชปฏิบัติ (สัตวแพทยสภา, 2563) ในขณะที่ประเด็นเรื่องหากพบสัตว์ที่มีอาการสงสัยโรคพิษสุนัขบ้า ท่านจะจับสัตว์ขังไว้ดูอาการโรคพิษสุนัขบ้าอย่างน้อย 15 กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติได้คิดเป็นร้อยละ 46.58 แตกต่างจากการศึกษาที่ประเทศภูฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 65.5 สามารถที่จะแจ้งไปยังหน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่ได้เมื่อพบสัตว์สงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า (Lhendup and Wangdi, 2022) และสอดคล้องกับการศึกษาของ (นิตพันธ์, 2565) พบว่าร้อยละ 95.6 เมื่อพบสัตว์ป่วยสงสัยโรคพิษสุนัขบ้าจะแจ้งผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาที่จังหวัดเลยร้อยละ 99.73 จะแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบถ้าสุนัขและแมวมีอาการโรคพิษสุนัขบ้า (คณาศ และคณะ, 2558) เนื่องด้วยโรคพิษสุนัขบ้ามีระยะฟักตัวของโรคไม่แน่นอน และการกักสัตว์เลี้ยงจำเป็นต้องใช้สถานที่ ผู้ดูแล ซึ่งเป็นภาระของหน่วยงาน แม้ที่ผ่านมาจะมีการออกระเบียบกระทรวงมหาดไทยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้แต่ยังไม่มีการดำเนินการในภาคปฏิบัติ ส่วนประเด็นถ้าท่านพบสัตว์มีอาการสงสัยโรคพิษสุนัขบ้าท่านจะทำลายสัตว์ทันที กลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 22.82 ที่ปฏิบัติได้ แม้ในบางประเทศสามารถทำลายสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของที่สงสัยโรคพิษสุนัขบ้าได้ (สัตวแพทยสภา, 2563) แต่แนวทางนี้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเด็ดขาดในประเทศไทย และประเด็นหากพบสัตว์เป็นโรคพิษสุนัขบ้าท่านจะส่งตัวอย่างไปห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจวินิจฉัยมีร้อยละ 67.52 ที่ปฏิบัติได้ สอดคล้องกับการศึกษาที่จังหวัดเลย (คณาศ และคณะ, 2558) และร้อยละ 84.3 ที่ได้ทำการศึกษาจังหวัดนครพนม (Srisai et al., 2011) ทั้งนี้ยังมีปัจจัยที่ทำให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถส่งตัวอย่างทางห้องปฏิบัติการได้เองเนื่องจากมีความเข้าใจว่าการส่งตัวอย่างนั้นต้องผ่านทางหน่วยงานกรมปศุสัตว์เท่านั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการศึกษานี้พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาที่ประเทศภูฐานที่พบความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างทัศนคติและการปฏิบัติและมีนัยสำคัญทางสถิติ (Lhendup and Wangdi,

2022) แสดงให้เห็นว่าจากการศึกษานี้กลุ่มตัวอย่างยังคงมีความหลากหลายในด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ และเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่แม้จะมีระดับทักษะคิดอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดแต่ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ทำให้ระดับคะแนนการปฏิบัติโดยรวมนั้นอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น และการมีระดับคะแนนความรู้ในระดับสูงไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ

3.3 การนำไปใช้ประโยชน์/ผลกระทบ

ผลจากการศึกษานี้ก็นำไปใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ เนื่องจากการป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าอย่างยั่งยืนนั้นเกิดจากความร่วมมือกันหลายหน่วยงาน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในหลายมิติ เช่น การสร้างอาสาสมัครเพื่อฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังโรคพิษสุนัขบ้าในชุมชน ดังนั้นเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเสริมสร้างให้ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานด้านโรคพิษสุนัขบ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่ดี และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า

3.4 ความยุ่งยากและซับซ้อนในการดำเนินการ

3.4.1 การออกแบบสอบถามเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การศึกษา มีความถูกต้อง (validity) และความแม่นยำ (Reliability)

3.4.2 การขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลข้อมูลจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ด้านการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดสมุทรปราการ

3.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างเพื่ออ้างอิงไปยังข้อมูลประชากร

3.5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey study) โดยใช้แบบสอบถาม ปัญหาที่เกิดขึ้นคือการออกแบบสอบถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา และวิธีการที่จะให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจข้อความในแบบสอบถามไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างสุ่มมาจากประชากรที่มีความหลากหลาย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ามีหลายประเภทซึ่งมีความแตกต่างกันในเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า และการสร้างแรงจูงใจในการตอบแบบสอบถามด้วยความตั้งใจเพื่อให้ได้คำตอบที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติที่แท้จริงของประชากรที่สนใจศึกษา

บทที่ 4

ข้อเสนอแนะ

การป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้ามีหลายภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และจังหวัดสมุทรปราการมีบริบทเป็นสังคมเมือง สังคมกึ่งเมือง ร่วมกับในพื้นที่ จังหวัดสมุทรปราการไม่มีสถานพักพิงสัตว์ที่เป็นของภาครัฐหรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การแก้ไขปัญหาสุนัขและแมวไม่มีเจ้าของในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการนั้นมีความยุ่งยาก โดยเฉพาะในกลุ่มสุนัขและแมวไม่มีเจ้าของที่ไม่สามารถจับได้ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถานพักพิงสัตว์เพื่อรองรับปัญหาสุนัขและแมวไม่มีเจ้าของที่เกิดขึ้น และการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการทำวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขและแมวที่มีปัญหาในเรื่องของการจับบังคับสัตว์ นอกจากนี้ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเรื่อง วิธีและขั้นตอนการจับสุนัขและแมวที่เหมาะสมกับสภาพสังคมเมือง การใช้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าชนิดกินที่เหมาะสมกับสัตว์จรจัดในพื้นที่ เป็นต้น

เพื่อป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในสังคมเมือง โดยการดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถยกระดับการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเพิ่มมากขึ้นได้เช่น การฉีดวัคซีนพิษสุนัขบ้าโดยไม่เสียค่าธรรมเนียม เพื่อส่งเสริมให้เจ้าของเห็นความสำคัญที่ทำให้สุนัขมีสุขภาพแข็งแรงและลดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโรค โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่มีการรายงานเกิดการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในอดีตหรือพื้นที่ที่มีการคาดการณ์ว่ามีความเสี่ยงสูง การเผยแพร่ข้อมูลและการสร้างความตระหนัก จัดกิจกรรมเช่นการแจกแผ่นพับ การแสดงข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์ หรือการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าและวิธีป้องกัน การเน้นถึงประชาชนทั่วไปและเจ้าของสุนัขเป็นหลัก ให้ความสำคัญในการควบคุมสุนัข ส่งเสริมให้เจ้าของสุนัขรับมือกับการดูแลสุนัขอย่างเหมาะสม เพิ่มข้อบัญญัติในการควบคุมการเลี้ยงสัตว์ เพื่อลดข้อร้องเรียน และจำกัดจำนวนสัตว์ให้มีจำนวนที่เหมาะสม

การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างสุขภาพสังคมและลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในชุมชนและเมือง ทั้งนี้การดำเนินงานควรมีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมและป้องกันโรค ในระยะยาว ต่อไป
ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

(นายแก่นเพชร เนียนแนบ)

ตำแหน่ง นายสัตวแพทย์ชำนาญการ

ผู้ขอรับการประเมิน

วันที่ 25 มีนาคม 2567

ขอรับรองว่าสัดส่วนการดำเนินการข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ (ถ้ามีผู้ร่วมดำเนินการ)

รายชื่อผู้ร่วมดำเนินการ	สัดส่วนผลงาน	ลายมือชื่อ
1. นางณัฐวดี ศรีสุขภูมิ	20	

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

(ลงชื่อ).....

.....

ตำแหน่ง

วันที่

(ลงชื่อ).....

(นายกฤษฎา ทองสวัสดิ์)

ตำแหน่ง ปศุสัตว์จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป

วันที่ 25 มีนาคม 2567

บรรณานุกรม

- กรมปศุสัตว์. 2566. มาตรการเน้นย้ำเร่งรัดกำจัดโรคพิษสุนัขบ้า ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. เข้าถึงได้จาก: <https://dcontrol.dld.go.th/webnew/index.php/th/news-menu/2018-07-02-08-24-32/8684-2566-16>. 24 มีนาคม 2567
- สัตวแพทยสภา. 2563. คู่มือเวชปฏิบัติ เรื่องโรคพิษสุนัขบ้า (Rabies CPG). เข้าถึงได้จาก: <https://vrd-sn.dld.go.th>. 20 มกราคม 2566.
- คณายศ การิอุณะ, ศุภชาติ โอภาสวัชรานนท์, วรพงศ์ สามาลา. 2560. ความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติตนในการควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าของชุมชน ตำบลโคกงาม อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ปี พ.ศ. 2558. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 48 (23): 353-8.
- นิติพันธุ์ ทันทวิวัฒนานนท์. 2565. ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าของประชาชนที่มารับบริการทางสัตวแพทย์ที่กลุ่มควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า สำนักงานสัตวแพทย์สาธารณสุข สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการสาธารณสุข 31:4.
- Ba M.F., Ndèye M.K., Mamadou K.K.D., Oumar B., OumyK.B., Fatoumata Z.M.M., El H.B.F., Andre P.B., SaraD.D., FatimataN.D., Médoune B.,Valéry R. and Adama F., 2021. Knowledge, Attitudes and Practices on Rabies among Human and Animal Health Professionals in Senegal. Pathogens 10: 1282.
- Li D., Qiaoyan L., Fan C., Qingqing J., Tiantian W., Xiaoxv Y., Zuxun L., Shiyi C. 2021. Knowledge, attitudes, and practices regarding rabies and its prevention and control among bite victims by suspected rabid animals in China. One Health 13: 100264
- Lhendup K. and Wangdi K. 2022. Knowledge, Attitude and Practices of rabies during an outbreak in Samtse Municipality, Bhutan: A cross-sectional study. Journal of Family Medicine and Primary Care. 11:5361-8
- Srisai P., Wongplugsasoong W., Tanprasert S., Sithi W, Thamiganont J, Insea T. 2013. Investigation on a dog rabies case and rabid dog meat consumption, Nakhon Phanom Province, Thailand. OSIR 6(1): 6- 12.

การเผยแพร่ผลงาน

ทางเว็บไซต์สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข